

RASTLINSTVO ali VEGETACIJA

Rastlinstvo predstavlja najvidnejši naravnogeografski element v pokrajini. Odvisno je od različnih dejavnikov. Imenujemo jih **dejavniki okolja**. Ločimo:

- **naravno rastlinstvo**, ki se razvija **brez** vpliva človeka
- **kulturne rastline** so kulture, ki jih je človek **vzgojil** za svoje potrebe
- **antropogeno rastlinstvo** je tisto, na katero je **vplival** človek

Dejavniki okolja so:

- **VODA**: Poznamo **sušoljubne** rastline ali **kserofite**, ki se znajo prilagoditi na sušo (kaktusi), ter **vlagoljubne** rastline ali **higrofite**, ki potrebujejo pravo, **srednjo** vlago (rumena kalužnica, vrba, topol, mezofiti).
- **SVETLOBA**: **Podrast** v pomladanskem času v gozdu.
- **TEMPERATURA**: Ločimo toploljubne in hladnoljubne rastline.
 - o **Toploljubne** rastline: marelica, oreh, vinska trta
 - o **Hladnoljubne** rastline: smreka, macesen, jelka (so bolj na severu)
- **PRST**: Rastlina **črpa** hrano iz prsti, ta pa ji daje tudi **oporo**.
- **RELIEF**: Z nadmorsko **višino** se spreminja **podnebje**, zato se spreminja tudi **rastlinstvo** in nastanejo **višinski rastlinski klimatski pasovi**.
- **PRISOJNOST, OSOJNOST**
- **DEBELINA PRSTI**: Na pobočjih je **tanjša** prst.
- **ČLOVEK**: Sprememba **naravnega** rastlinstva (človek ga krči in preoblikuje).

Pomen rastlinstva:

- **vir hrane**
- **surovina** za industrijo
- proizvajalec **kisika**
- **rekreacijski prostor**

Rastlinstvo je **vir hrane**, ker človek in živali **jedo** rastline. Les in naprimer bombaž, lan, kavčuk se uporabljajo kot **surovina** za industrijo. V rastlinah poteka **fotosinteza**, pri kateri **nastaja** kisik, zato je rastlinstvo **proizvajalec** kisika. V sodobnem času je okolje z naravnim rastlinstvom postalo pomemben **rekreacijski** prostor (tek, hoja, kolesarjenje).

Posegi človeka v rastlinstvo

- Pojavlja se pretirano **krčenje** gozdov (**Amazonska nižina**, **tropski deževni gozd**, **iglasti gozdovi** v s.g.š.).
- Spreminja se rastlinski **sestoj** – delež **iglavcev** v Sloveniji je večji od listavcev, zaradi vpliva človeka.
- Osušujejo se **mokrišča** (**Ljubljansko barje**).
- Širijo se **puščave**, kar povzroča človek s tem, da pretirano **izkorišča** rastlinstvo na **obrobju** puščav (**nomadska živinoreja**).

SKUPINE RASTLINSTVA NA ZEMLJI

Poznamo pet skupin rastlinstva:

- **Gozdno** rastlinstvo
- **Grmovno** rastlinstvo

- **Travno** rastlinstvo
- **Puščavsko** ali **polpuščavsko** rastlinstvo
- **Tundrsko** rastlinstvo

Skupine naravnega rastlinstva:

▪ Tropski deževni gozd

Značilnosti:

- **visoka** drevesa
- drevesa so v **nadstropjih**
- zaradi bujnosti krošenj je malo **podrasti**
- številne **ovijalke**

Tam kjer **svetloba** prodre do tal je gosta **podrast** in to je **džungla**. Tropski deževni gozd uspeva na področjih **ekvatorialnega** podnebja.

▪ Svetli tropski gozd ali vlažna savana

Značilnosti:

- drevesa so **nižja**
- med drevesi se že pojavlja **travno** rastlinstvo
- v kratki **sušni** dobi odpadejo listi

Uspeva na meji med **ekvatorialnem** in **savanskem** podnebjem.

▪ Savansko rastlinstvo

To rastlinstvo uspeva v **savanskem** podnebjem. Drevesa so podobna nekakšnim deževnikom – **akacija**. Med drevesi je **travno** rastlinstvo. V **sušnem** delu leta se rastlinstvo **posuši**. V bolj sušnih predelih raste drevo baobat – **kruhovec**.

▪ Puščavsko rastlinstvo

Uspeva na območjih s **suhim** podnebjem v **tropskem**, **subtropskem** in **zmerno toplem** pasu (**suho kontinentalno**). Sestavljajo ga šopi **trav**, trnati **grmički**, **kaktusi**. Puščavsko rastlinstvo ni sklenjeno, ampak se pojavlja **posamezno**.

▪ Sredozemsko ali mediteransko rastlinstvo

Sestavljajo ga zimzeleni **listavci** (hrast, lovor, oljka, ...), **iglavci** (bor, cipresa, cedra, pinija,...), **grmovje** ter **aromatične** rastline (žajbelj, rožmarin,...). To rastlinstvo je **prilagojeno** na poletno **sušo**. Ker pa so v daljni preteklosti močno **skrčili** gozd, se je zaraslo **grmičevje**, ki ga imenujemo **makija**.

▪ Vlažni subtropski gozd

Uspeva na območjih **vlažnega subtropskega** podnebja. Za razliko od subtropskega gozda so drevesa **nižja**, **redkejša** z več **podrasti** in vedno so **zelena**.

▪ Monsunski gozd

Je podoben **vlažnemu subtropskemu** gozdu. Prevladuje na območjih **monsunskega** podnebja v **Aziji**. V času suše **odvrže** liste. Značilna predstavnika tega gozda sta **tik** in **bambus**.

▪ Listnati listopadni gozd

Uspeva na območjih **oceanskega** in **vlažno kontinentalnega** podnebja. Uspevajo drevesne vrste, ki jih poznamo tudi pri **nas** (bukev, hrast, javor, jesen, gaber, lipa). V času zime **odvržejo** drevesa **listje** zaradi **nizkih** temperatur. V smeri proti **višjim** geografskim **širinam** prehaja v **mešani** gozd.

Prvotnega gozda je še zelo malo.

- Stepsko rastlinstvo zmerno toplega pasu

Uspeva na območju **polsuhega kontinentalnega** podnebja, kjer gozd zaradi **premajhne** količine **padavin** ne uspeva več, ampak le **trava**. Ločimo:

- **visokotavno** stepo: kjer je količina padavin **večja**
- **nizkotravno** stepo: kjer je količina padavin **manjša**

- Severni iglasti gozd ali tajga

Uspeva na območju **zmerno hladnega** podnebja. Prevladujejo **iglasta** drevesa: smreka, macesen, bor, vmes pa najdemo tudi brezo.

- Tundrsko rastlinstvo

Je na območjih s **tundrskim** podnebjem, kjer ne prevladujejo več drevesa. Prevladuje nizko **grmičevje**, **mahovi**, **lišaji** in tudi živo pisano **cvetje**.